

~~F 3045.~~

~~Ac 372.~~

Ac 1943.

56.

25.

L3045

N° 436

Kõlla=poisi Lirik.

ESTONIAN M. +
DORSETTS.

Tallinnas, 1867.

Trükkitud J. H. Gresseli kirjadega.

№ 420

Siis-õhik

Siis

Von der Censur gestattet.

Reval, den 21. Februar 1867.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

34177

I 3045.

N° 436.

Külla-poisi Luik.

Tud tud tud ruttu tudtu,
Tulge kokku öige ruttu
Külla poisid, mehhed, naesed,
Olgo rikkad ehk ka waesed
Kamatuid ja pilta ostma,
Minno luige wasto kostma.
Kamat'müja on siin küllas,
Minna näitan ka, kus tallus.

Temmal on keikjuggu kirjad,
Mis on magusjad, kui marjad;
Kamatuid tal suri, wäiksid,
Mõnned illusjad, mis läiksid,
Hästi kullatud ja kardas,
Särrawad kui helmed wardas,
Kus on luggeda keik tarkust,
Mis toob Eesti rahwal' erkust.
Ja ta müüb neid oddawaste,
Pallub teid keik maddalaste:
„Tehke mull' ja endel' römo,
Mätke omma lastel' armo —
Ostke neile, endel' kirju,
Kust te' lapsed woiwad harju'
Luggema ja kirjutama,
Kummalust siit hurjutama.
Tei' jo tahte udist kuulda
Ja ka wahhel salmid laulda,
Tulge nüüd ja ostke udist,
Kamatusi iggast seltsišt.“

Nomimissed ja sowimissed.

Oh, mo kallis Eesti rahwas
Ja mo kulla wennad, öed!
Olle tarkust nõudma wahwas,
Kirja sõnnad on keik töed.

Näte, nüüd need aead, päwad,
Mis me' praego ellame,
Nõudwad tarkust, mis muud näwad,
Kuis ses asjas olleme.

Nimme polest risti rahwas,
Waimo polest pagganad;
Paljo rummalusje pahnas
Üsna rahhul maggawad.

Ei nad tunne õiget ello,
Moista, miks siin ellawad,
Egga karda pörgo wallo,
Kus keik kurjad põllewad.

Söwad, jowad, lusti lõwad,
Pettawad ja warrastawad,

Risuwad ja furnuks löwad,
Õnnetumaid parrastawad.

Ostwad uhkid ehtid, asju,
Ranget joki keige pealt,
Lähwad ridu, tülli, mäsku
Ja ei kule kirja healt,

Mis neid kutsub taewa pole,
Kus se õige isfama,
Ja kus hädda, waewa polle,
Kööm ja rahho otsata.

Kamatud ja pühhad kirjad
Lootwad sada kingitud,
Löötsa pillid ja myud mängid
Sawad kallilt ostetud.

Paljo rahha wälja andwad
Mitme tühja asja eest,
Ihho eest küll murret kandwad
Köomu nõndes Ilma seeft.

Agga mis on waimo warra,
Temma toit ja ehted ka,

Sedda unmustawad ärra
Üllekohhto elluga.

Kui on uhked rided selgas,
Hästi illus iggalt poolt,
Unmiskingad, sapad jalgas,
Kes sest kirjast peab hoolt.

Möistko luggeda ehk mitte,
Kes sest wöttab holida,
Kui on muido laps kui titte,
Polle tarwis kolida.

„Eks me' polle Ilmas elland,
Leiba sönud ja tööd teind,
Polle palju pudust olnud,
Ehk kül polle kolis käind.

Mis se koli tarkus aitab,
Kus sa lähhed kirjaga?“ —
Pisjut on, kes sedda laidab,
Kes si' mängib märjaga.

Siiski karjuwad nad wägga:
„Tallopoead rummalad;

Seep se on se suurem wigga,
Et me' keigist allamad."

Riiete ja toido polest
Saab küll palju holutud,
Ugga mitte norest põlwest
Ei ja lapsed kolitud.

Sest naad kasvavad kui lomad
Tuimuses ja tormuses,
Pärrast hästi wina jowad,
Sukka lähwad koeruses.

Sellepärrast peab noort suggu
Hästi kõrwast' nomima,
Parrem on se kallis luggu,
Kui neid wõetaks kolida.

Wõtke puid siis kolutada,
Kui weel annab painuda, —
Tõt ja õigust kulutada,
Patto, kurjust laimada.

Mis kita, se kita — mis laita,
se laita.

Kui tahhate, Gestslassed, moistlikuks miina,
Oh, ärge siis jooske keik külladest liina,
Kus willets nüüd ellada meestel, kui naestel,
Weel mittokord raskem, kui waldade waestel.
Ei olle siin tö peal, ei maggasišt sada,
Ja tööd polle jaggedast' kussagilt leida.
Keik turrule todud toit kallis on osta
Ja kerjama maeasiđ möda ei lasta.
Kel lapsed, need lähhewad koeraks ja kelmiks
Ja plikkad ehk tidrekud eunnamist' halbiks.
Ehk küllalt sealt tarkust on kergemalt sada,
Weel hõlpsam on kelmiks ja koeremaks jada.
Seal ellada wannadel raskem, kui lastel
Ja palju lääb raisko, kui mäddanend pastel.
Ka lapsede kaswatus willets ja waene,
Weel sandim on jellel, kes on üks lest naene.
Kes napsiad mehhed, need lähhewad hukka
Ja rüüpara naesel polle wimaski sukka.

Seal kõrtsid on tihti ja trahterid lahti
 Ja winokest jua on allati mahti.
 Oh, willets ja waene on liännade ellu,
 Mis wälja küll paljogi ennam ei tallu.
 Sest olge maal rahhul, kus tööd on küll leida,
 Mis sadab teil' palka ni riet kui leiba.
 Ja kolid ka ehhitaks iggase walda,
 Kust tarkust woib sada, kui kallimat kulda.
 Ja koolmeistrid polle ei sakjad ei wened,
 Waid Eestlaste enneste truimad wennad,
 Kes tundwad Ma ello, teil' wisid ja kumbed,
 Hoidwad te' lapsi, kui karjatsjed lambud.
 Kes waene ja willets, sel' wald annab leiba
 Ja ilmagi maksuta kolis woib käia.
 Maal waesed on kallid, kes tööd tehha jõudwad,
 Ja nälgas ei polle, kes wähhegi nõudwad.
 Kus polle ni üri kui kütto eest maksju,
 Ei warra ei hilja ka passida sakju.
 So küllades mõistwad ka keif tööd küll tehha
 Ja firr'kude liggi on poed ka nähha.
 Ja ramiato müja on wahhel ka küllas,

Just nenda kui tännagi luggeja tallus,
Kus temmal on müja keiksuggused firjad,
Mis röömsaks teeb filmad, kui nuttust on
märjad,

Kust sate ka kuulda ni udist kui wanna,
Ka ramat võib osta, kel munneb üks kanna.
Ja makele ramatud polle jo kallid,
Kes keik neid ei osta, on rummalad, lollid.
Ei sedda keik ostjad kül palju ei ussu,
Et ramato mümisest polle suurt kasju,
Sest pabber ja trükkia tö maksab rahha,
Kui paar koppik tenib, se polle wist pahha.
Just armastuss' pärrast saab sedda tööd tehtud,
Et rahwast saaks targemad, mõistlikud nähtud;
Sest rummalad ramatuid muido ei osta,
Kui sedda just kätte ja juhho ei pista.
Kes targemaks ei tahha ilmaski sada,
Need lojuste firja ka woivad kül jada,
Kel polle ei koli ei ramatuid tehtud
Ja wahhest nad on muist ka targemad nähtud,
Kel polle nut seadust, head õigust ka lota,

Ja kedda woib folgiga söta ja jota.
Kui tahhame head ja parremad sada,
Ei tohhi siis lolliks, ei rummalaks jäda.
Meil üllemaks piidmisses jägo keif tarkus,
Ja tarkusse hakkatus Jummalä kartus;
Sest nõudkem keif esfite Jummalä riki,
Muud pealegi antaks siis küllalt ja keiki.
Jah, öpp' minne jägo meil üllemaks mediks,
Sest innime lodud on lodusse kroniks.
Ja woib küll ni targaks ja mõistlikuks sada
Ja siiski weel tormimaks lojusest jäda.
Kui se peale mötlen, siis on se küll imme,
Et mõnni wäärt põllegi ennese nimme!

Head nõuandmissed.

Kes nüüd otawad nut seadust,
Otsust sada sest ja teadust,
Kuidas ued asjad käiwad,
Mis need kohtud anda täiwad,

Se nüüd nõudko esmalt tarkust
Ja siin eespool ööldud kartust.

Ostko keiki ramatusi,
Kust ta leiab tunnistussi, --
Tarkust, õppetust ja mõnda,
Mis keif peaks mõistma, tundma,
Kuidas woib siin ilmas käia,
Et saaks auvast' leiba süia.

Kes nüüd tahhawad uut õigust,
Kartko rummalust kui haigust,
Mis teid piddand kaua wangis,
Zust kui soja tõwwe sängis.
Lomad jäwad loma firja
Ja keif rummalus lääb murja.

Kes taab lastest rõmo tunda,
Ärgo wõtko wõlli anda;
Kaswatago karristusfes
Neid ja kõwwas maenitsusfes.
Midda fibbedamad witsad,
Sedda parremad on lapsed.

Kui on wallitus, käst kange,
Ei siis rahwas nenda lange,
Egga te ni paljo kurja,
Missest lainud mönda nurja.
Kui ei polle rahwal armo,
Siis neil' annetakse hirno.

Kui ei põlleks kohhut, nuhtlust,
Karristust ja hirno andmist,
Möttelge, mis siis sest tulleks
Kas siis ka üks ello olleks? —
Siis kui pärris pörge wallo,
Olleks Ma peal rahwa ello.

Wallitusse ksep on öitsend
Körbes, sega Summal näitand:
Wallitus peab ikka jäma,
Muido ei woi läbbi sada;
Kes ei tahha seadust kuulda,
Se saab warsti wallo tunda.

Kora, Absalomi söbrad —
Keif, kes ollid wasto pannud,

Said fiin ma peal nuhtlust, surma,
Kui neid lödi pörgo hauda.

Wotta ramat, loe isfi,
Kas se pölle nenda tössi?

Öpp'ke öigust, seadust tundma,
Kiisajatel' järrel andma,
Üks teist armastama, aitma,
Kummalust ja pahha laitma,
Öiget tarkust, tundmist nõudma,
Mudda wee seeft wälja söudma.

Östke ramatuid ja kirjad,
Jätke keik need wihha märjad,
Mis te' ihho, hinge rikk'wad,
Keige wimaks pörgu lükk'wad.
Armastage kirja mehhi,
Kelle sees on öige pöhhi.

Ärge jätke neid fiis nälga,
Et nad kiiurutawad selga,
Jst'wad ösi kawa üllal
Ömma kirjotusse kallal,

Pealegi end kullutawad,
Mis neid kava wallutawad.

Kad teid armastawad wägga,
Parrandawad mõnda wigga,
Mis ei woi küll kōhhe tunda,
Egga nago kätte anda.
Küllab moistlik isfi mõistab,
Kuidas tint ka fulge aitab. —

